

Jørn Lier Horst &
Thomas Enger

Savuverho

Suomentanut Outi Menna

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Kirja on saanut Pohjoismaiden ministerineuvoston käännöstukea.

Norjankielinen alkuteos: *Røykteppe*

Copyright © Jørn Lier Horst & Thomas Enger 2019
Published by agreement with Salomonsson Agency

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-45364-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

JOHDANTO

I. tammikuuta 2019

Kalteriovi paukahti kiinni käytävän päässä. Kaiku viipyi betonieinissä pitkään.

Christer Storm Isaksen nosti katseensa kirjasta ja kuunteli. Lyhyitä, töksähtäviä askeleita linoleumilattialla.

Frankmann.

Ainoastaan hän viitsi tehdä ylimääräisen kierroksen, mikäli siihen joskus oli jokin erityinen syy.

Askeleet pysähtyivät sellin ulkopuolelle. Avainten kilinää, siten kevyt koputus oveen.

Isaksen laski kirjan käsistään.

”Niin?”

Ylempi sarana narahti, kun Frankmann avasi oven. Näytti kuin mies olisi laihtunut taas lisää viimeksi kuluneen viikon aikana. Kauluspaita roikkui löysänä luisevilla hartioilla.

”Hyvää uutta vuotta”, hän toivotti nyökäten.

Hänellä oli kädessään valkoinen kirjekuori.

”Hyvää uutta vuotta”, Isaksen toivotti takaisin ja nyökkäsi.

Hän oli kysymäisillään, miten Frankmannin joulunpyhät ja vuodenvaihe olivat sujuneet, mutta vaikenä. Kirjekuori oli herättänyt hänen uteliaisuutensa.

”Kirje sinulle”, Frankmann sanoi. ”Ajattelin, että haluat sen heti.”

Isaksen otti kuoren vastaan.

Kuoressa ei ollut postileimaa eikä osoitetta. Ainoastaan hänen nimensä kirjoitettuna pienin, pyörein kirjaimin. Käsiala oli vino ja hieman epäselvä, ikään kuin kirjoittajalla olisi ollut kiire.

”Se oli jätetty portinpielen postilaatikkoon”, Frankmann kertoi.

Isaksen tunnusteli kuorta. Sen sisällä oli jotain kirjepaperia jähkempää. Postikortti, ehkä.

Hän hieraisi peukalollaan paikkaa, jossa postimerkin olisi kuulunut olla, ja käänsi kuoren. Ei lähettäjä nimeä.

Hän ei muistanut, milloin oli viimeksi saanut käsin kirjoitetun kirjeen. Äidin kuoleman jälkeen kukaan ei ollut lähettänyt enää joulukorttejakaan.

Frankmann oli seisahtunut sellin ovelle uteliaan näköisenä.

”Normaalisti se olisi kuulunut tutkia niin kuin kaikki muutkin postit”, hän sanoi selitykseksi sille, miksi joutui viipymään, kunnes kirjekuori oli avattu. ”Koiria tulee vasta perjantaina”, hän lisäsi viitaten huumekoiraan.

Isaksen repäisi auki kuoren kulman ja avasi sen varovasti sormella loppuun. Sitten hän raotti kuorta ja katsoi, mitä sen sisällä oli.

Valokuva.

Hän otti kuvan käteensä ja tunsu, miten rintaa alkoi puristaa.

Kuvan tyttö oli kahdeksan- tai yhdeksänvuotias, ja hänellä oli sininen huppari ja pitkät, ruskeat hiukset, jotka oli sitaistu korkealle poninhännälle. Hän istui pulpetin ääressä ja lepuutti käsiään kirjan päällä. Hänellä oli hammasraudat, joita hän ei kyennyt peittämään hymyillessään kameralle. Nenänvarressa oli pisamia. Silmät olivat jäänsiniset, kuten Isaksenilla itselläänkin.

”Se on hän”, Isaksenin suusta lipsahti.
Frankmann tuli askeleen lähemmäs.
”Kuka?” hän kysyi.
Isaksen ei vastannut.
Se on hän, mies toisti mielessään.
Hän, jonka kaikki väittivät kuolleen.

20 tuntia aikaisemmin.

Uudenvuodenraketit valaisivat kaupungin keskustan. Viheltäviä nuolia sinkoili taivaalle ja räjähti värikkäiksi muodostelmiksi. Paukahdusten voima ja tiheys vaihtelivat. Viime minuutteina niitä oli alkanut kuulua aina vain tiheämmin.

Takea sumu oli ajelehtinut ulompaa vuonolta kuin kanneksi rantaan Rådhuskaian edustalle. Viilentyvä sää sai juhlijat napittamaan takkinsa ja kietomaan huivinsa tiukemmin kaulan ympärille. He nojailivat toisiinsa märässä sohjossa, huutelivat ja nauroivat.

Emma Ramm oli pukeutut ylleen paksun toppatakin. Jalassa hänellä oli villasukat ja kumisaappaat. Hän ei kuulunut niihin, jotka tuijottivat taivasta kohti puhelin kädessään tai yrittivät kuumeisesti lähettellä viestejä perheelleen ja ystävilleen juuri ennen vuoden vaihtumista. Sen sijaan hän tarkkaili ihmisiä nähdäkseen, olivatko he kaupungilla juhlimassa vai tekemässä jotain muuta, tietämättä varmasti mistä sen voisi erottaa.

Reilut puoli tuntia aiemmin Emma oli lähtenyt Irenen luota riideltään Kasperin kanssa, joka oli perunut osallistumisensa kaveriporukan perinteiseen uudenvuodenjuhlaan Amagerissa, ”koska halusi mieluummin aloittaa uuden vuoden sängyssä hänen vieressään”. Kasper ei ollut ymmärtänyt, miksi hänen oli ehdottomasti oltava Rådhuskaialla kellon lyödessä kaksitoista, vaikka hän inhosi raketteja.

”Minun vain täytyy”, hän oli vastannut. Kasper oli nauranut hänen epä määräiselle, lapselliselle vastaukselleen ja sanonut suu-

tahtaneena, että ”hyvä on, mutta saat mennä yksin – minua ei huvita paella ja kastua”.

”Minä voin tulla mukaan”, oli Martine sanonut siihen. ”Haluan nähdä raketit. Saanko tulla, täti? Pliis, kiltti!”

Emma oli pudistanut päätään hymyillen. Hän ei halunnut sanoa siskontyttäreelleen, että keskusta saattaisi olla vaarallinen paikka lapselle. Ja miksei aikuisellekin. Moni päätyi viettämään vuodenvaihteen päivystyksessä raketin aiheuttaman vamman takia.

Varsinainen syy ei tosin ollut se.

Pitkin syksyä Emma oli ollut aktiivisesti mukana raportoimassa tiedotusvälineissä lähtölaskentamurhiksi nimetystä tapahumavyyhdestä ja miltei joutunut murhaajan laskelmoinnin uhriksi itsekin. Nyt vuodenvaihteen ja siihen liittyvän kollektiivisen lähtölaskennan lähestyessä häntä pelotti, että joku saattaisi murhista inspiroituneena tehdä jotain vastaavaa.

Emma oli kertonut psykologille irrationaalisesta pelostaan. Psykologi oli nyökännyt ja sanonut ymmärtävänsä, mistä pelko johtui, mutta painottanut, ettei sille ollut minkäänlaisia perusteita. Emma oli yrittänyt vakuuttaa itselleen, että kaikki oli pelkkää järjetöntä kuvitelmaa, mutta idea oli vain vahvistunut ja pelko kasvanut yhä suuremmaksi. Hän oli ajatellut jättimäistä ilotulitusta, jonka Oslon kaupunki järjesti vuosittain satama-altaassa Rådhuskaian edustalla ja jota tuhannet ihmiset kerääntyivät katsomaan. Lopulta psykologi oli ehdottanut, että hän menisi itse paikan päälle, sillä hänelle tekisi hyvää kohdata pelkonsa ja nähdä omin silmin, ettei mitään tapahtuisi.

Itse asiassa hän oli jo päättänyt olla menemättä, mutta illan mittaan häntä oli alkanut hermostuttaa, mitä Kasper saattaisi keksiä kellon lyödessä kaksitoista. Ei niin, että hän olisi pelännyt miehen polvistuvan kosimaan – hehän olivat tunteneet toisensa

vasta kahdeksan kuukautta – mutta tämä voisi saada päähänsä sanoa rakastavansa häntä. Emma ei ollut edelleenkään varma, mitä hän ajatteli Kasperista, paitsi että tämä oli mukava tyyppi, jonka kanssa oli kiva viettää aikaa niin kauan kuin he asuivat eri kaupungeissa eivätkä tavanneet liian usein. Hän halusi vain jatkaa enimmäkseen mutkatonta elämäänsä news.no:n tuoreena rikostoimittajana uhraamatta liikaa ajatuksia tulevaisuudelle.

Hän katsoi puhelintaan. Kasper oli yrittänyt soittaa vajaa minuutti sitten, mutta hän ei jaksanut soittaa takaisin. Kello oli 23.59. Emma hengitti syvään. Ihmiset olivat alkaneet halailla toisiaan. He skoolasivat kahlaten tallatusta lumisohjossa. Häntä ympäröi tauoton rätinän, paukahdusten, puheensorinan ja huudahdusten kakofonia. Hän ei kaivannut mitään osa-aluetta entisestä bile-elämästään, ellei mukaan laskettu iloista nousuhumalaa, jonka hän silloin tällöin koki parin ensimmäisen lasillisen jälkeen ennen kuin alkoholin vaikutus kääntyi päinvastaiseksi.

Joku alkoi laskea kymmenestä alaspäin. Emma tunsu viiltävän ja painavan möykyn vatsassaan ja rinnassaan mutta yritti takertua psykologinsa vakuutteluihin ja uskoa, ettei mitään pahaa tapahtuisi. Pian hän voisi palata kotiin Irenen, Kasperin ja Martinen luokse vailla huolenhäivää ja valmiina uuteen vuoteen.

Viisi!

Neljä!

Kolme!

Kaksi!

Yksi! ...

Yhtäkkiä hän sokaistui kirkkaasta valosta. Voimakas räjähdys tärisytti maata hänen jalkojensa alla. Kuuma paineaalto pyyhkäisi hänen ylitseen. Irrallisia kappaleita lenteli ilmassa. Hän kyyristyi matalaksi kädet päänsä ympärillä ja yritti samalla hahmottaa ympäristöään.

Noin kolmenkymmenen metrin päässä hänestä laiturin reunan yli laskeutui leveä oranssien, keltaisten ja punaisten liekkien muodostama tulipylväs. Korvissa soi, mutta hän kuuli huudot juhla-asuisten ihmisten törmäillessä toisiinsa ja töniessä toisiaan pois tieltä, kun he etsivät pakokauhun vallassa ystäviään, puolisojaan ja lapsiaan – vastausta siihen, mitä oikein oli tapahtunut.

Emma nousi seisomaan. Taivaalta satoi mustia hiutaleita ja isompia palasia. Joku mies hoiperteli häntä kohti kiljuen käsi-varsi liekeissä ja läiskien hihaa ennen kuin lopulta onnistui riisumaan takkinsa.

Viime viikkojen pahat aavistukset olivat tuntuneet sitkeänä kivistyksenä hänen vatsassaan samaan aikaan kun järki oli sanonut hänelle, että ajatus oli mahdoton ja ettei sellaista voinut ennustaa.

Nyt ei kuitenkaan ollut enää kyse aavistuksista. Eikä turhasta pelosta.

Vaan tämä oli todellisuutta.

Ja hänen ympärillään raketit räiskyivät yhä.

Alexander Blix puski vasten paniikissa pakoon juoksevaa ihmisvirtaa, loikkasi hangen peittämien kukkaistutusten yli ja miltei liukastui laskeutuessaan jäätyneelle lumelle mutta onnistui kuin onnistuikin pysymään pystyssä. Sofia Kovic seurasi tiiviisti hänen kintereillään. Korvanappinsa kautta hän kuuli, miten kollega raportoi hätäkeskukselle räjähdyksestä Rådhuskaialla.

Mies, jolla oli kasvoissaan mustunut avohaava, hoiperteli päämäärättömästi samppanjapullo kädessään. Nainen, jonka säärestä töröttöi jotain, käveli linkuttaen häntä kohti.

Hän juoksi naisen ohi. Maassa lojui verisiä, vaikertavia ihmisiä. Jotkut istuivat pöllämystyneinä rikki repeytyneissä vaatteissaan. Tapahtumapaikkaa ympäröi tummanharmaa savuverho.

Blix pysähtyi epävarmana siitä, mistä hänen pitäisi aloittaa.

Laiturin reunalla näkyi neljä makaavaa, liikkumatonta hahmoa. Hän juoksi lähemmäs ja kyykistyi ensimmäisen viereen. Nuori, vaaleatukkainen nainen. Räjähteen sirpale oli tunkeutunut vasemman silmän läpi. Hänen sormensa etsivät pulssia kauasta, mutta eivät löytäneet. Hän siirtyi tutkimaan naista, jolla oli verisiä vammoja rinnassaan ja vatsan alueella ja joka makasi suu ja silmät auki. Myöskään toiselta uhrilta ei löytynyt pulssia.

Kovic oli kyykistynyt harmaatakkisen miehen viereen. Hän vilkaisi Blixiä, kohtasi tämän katseen ja pudisti päätään.

Osittain kiinnityspaalun päällä, aivan laiturin reunalla lojui puoliksi hiiltynyt ihmishahmo. Mies, kaikesta päätellen. Hän oli

loukkaantunut pahemmin kuin muut. Puolet naamasta ja osa yläruumiista olivat täysin riekaleina, eikä häneltä ollut tarvetta tarkistaa pulssia eikä hengitystä.

Neljä kuollutta.

Räjähdyksessä ison kuopan asfalttiin. Siellä täällä näkyi savuavia räjähdyksessä rikkoutuneiden esineiden palasia. Radio-kanavalla puhuttiin pommista ja annettiin käsky siirtyä terrorivalmiuteen.

Terroria, Blix ajatteli. Herrajumala.

Huudahdus aivan korvan juuressa sai hänet kääntymään. Kaksi juhla-asuista miestä osoitteli mustaan veteen. Vedessä kului ihminen käsivarret levällään ja kasvot alaspäin.

Blix repäisi napin korvastaan, riisui takkinsa, irrotti varustevyön, harppasi lähemmäs laiturin reunaa ja hyppäsi. Hän ei ollut ehtinyt ajatella veden lämpötilaa, mutta pinnan läpi hulahtaessaan hänestä tuntui kuin hän olisi uponnut jääaltaaseen. Kasvo-lihakset jännittyivät. Kova, kylmä kypärä kiristi päätä. Vesi imeytyi välittömästi paidan ja housujen läpi ja täytti kengät. Rintaa puristi. Vaikka hän yritti kaikkensa, hän ei saanut käsiään ja jalkojaan tottelemaan.

Virtauksiset nostivat hänet pintaan, mutta pään työnnyttyä esiin pinnan alta hän ei pystynyt heti hengittämään, vaan hänen oli keskityttävä lihasten rentouttamiseen.

Ylhäältä laiturilta kuului huuto ”kymmenen metriä, vinosti vasemmalle”. Se oli Kovicin ääni, joka lisäsi:

”Ole varovainen!”

Blix veti henkeä ja yritti lähteä uimaan, mutta vaatteet painoivat ja liimautuivat ihoon. Kylmä vesi oli myös kangistanut hänen lihaksensa, minkä vuoksi liikkeet olivat tehottomia ja hänestä tuntui kuin hän ei olisi päässyt lainkaan eteenpäin. Samaan aikaan painavat kengät kiskoivat häntä alas syvyyyksiin.

”Vielä viisi metriä! Vähän sinusta vasemmalle.”

Blix otti kaksi voimakasta vetoa, kurotti käsiään ja teki hapuilevia tarttumaliikkeitä sormillaan, jotka juuri ja juuri tottelivat käskyjä. Jokin vaate, jääkylmä, eloton käsi; Blix onnistui saamaan otteen pinnan tuntumassa raskaasti kelluvasta ihmisestä. Hän yritti kääntää tätä mutta onnistui yrityksessään vain puolittain ennen kuin ote jälleen lipesi. Voimainponnistus sai hänet vajoamaan pinnan alle. Hän nieli vettä, yski, köhi ja sylki – hänellä ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin odottaa, että keho lakkaisi haraamasta vastaan ja hän voisi jälleen keskittyä siihen, että saisi käännettyä elottoman hahmon selälleen.

Hahmo oli nainen.

Pitkät, tummat hiussuortuvat olivat liimaantuneet pahasti palaneisiin kasvoihin. Blix tarttui naista kainaloista ja alkoi vetää tätä perässään rantaa kohti.

”Tännepäin!” hän kuuli Kovicin huutavan. Hän kääntyi ja näki kollegansa, joka seisoj toinen jalka porrasaskelmalla valmiina auttamaan heidät ylös. Hänen olonsa muuttui hetki hetkeltä kankeammaksi ja kylmemmäksi. Hän syljeksi ja puuskutti ja yritti kaikin voimin pidellä naisen päätä pinnan yläpuolella. Hänen takanaan Kovic laskeutui pari askelmaa alas päin.

Blixin voimat alkoivat hiipua. Hän sai kiinni porrasaskelmasta, mikä auttoi häntä vetämään itseään ja naista lähemmäs. Oikean jalan alle löytyi tuki. Viimeisillä voimanripeillään Blix nosti naisen velttoa ruumista niin, että Kovic sai otteen takin-kauluksesta. Kovicin takaa apuun riensi lisää väkeä. Kun Blix saattoi viimein hellittää otteensa naisesta, hän jäi hetkeksi roikkumaan portaisiin ja haukkoi henkeään.

”Tarvitsetko apua?” hän kuuli Kovicin huutavan jostain ylhäältäpäin.

Hän yskäisi pari kertaa, pudisti päätään ja yritti hilata itsensä ylös. Jalat eivät kuitenkaan suostuneet tottelemaan, ja käsivarret olivat kankeat ja umpijäässä. Kovic laskeutui jälleen alemmas ja tarttui Blixin käsivarresta kaksin käsin. Joku toinen tuli auttamaan. Yhdessä he vetivät hänet kuivalle maalle.

Ensihoitajat olivat nopeasti paikalla ja ryhtyivät elvyttämään naista. Blix nojautui eteenpäin ja lepuutti käsiään polvia vasten vaatteet vettä valuvina. Hän ei ollut riittävän treenattu tällaiseen. Ei todellakaan. Normaalisti hän istui kirjoituspöydän ääressä. Kävi rikospaikoilla ja koputteli oviin etsien silminnäkijöitä. Siitä oli lähes kaksikymmentä vuotta, kun hän oli viimeksi työskennellyt kentällä. Hän oli vain ilmoittautunut vapaaehtoiseksi tekemään uudenvuodenaattovuoron, jotta perheelliset kollegat voisivat juhlia kotona puolisonsa ja lastensa kanssa.

Hän pärskäisi, ojensi selkensä suuremmaksi ja huomasi verta vuotavan haavan toisessa kädessään.

Ympärillä rakettien pauke sekoittui sireenien ulvontaan. Kovic toi viltin ja kietoi sen hänen hartioilleen. Kovicin vieressä seisoi nainen, jota Blix ei ensin tunnistanut mutta jolle hän yritti hymyillä nähtyään, kuka tämä oli.

”Hei, Emma”, hän sanoi.

Alue satamalaiturin lähistöllä oli kuin taistelutanner. Maassa näkyi verijälkiä. Loukkaantuneet ihmiset halusivat toisiaan itkien. Siellä täällä savusi vielä mustuneita kasoja räjähdysten jäljiltä. Emma yritti olla katsomatta kuolonuhreihin päin.

Uutta vuotta oli ehtinyt kulua vain muutama minuutti. Joka puolelta kantautui ääniä – sireenien ulvontaa, etäistä basson jyskettä, auton tööttäys, raketin paukahdus jossain yläilmoissa. Jälleen kerran Oslo oli hyökkäyksen kohteena, Emma ajatteli, seitsemän ja puoli vuotta sen jälkeen kun autopommi oli räjähtänyt hallintokorttelissa surmaten kahdeksan ihmistä. Koska norjalaiset olivat innokasta juhlijakansaa, hän oli monesti ajatellut, että Norjan pääkaupunki oli helppo kohde terroristeille. Keskustan kadut olivat usein täynnä väkeä, erityisesti suurina juhlapäivinä kuten kansallispäivänä tai uudenvuodenaattona.

Blixin vedestä hakema nainen makasi paareilla. Ensihoitajat yrittivät irrotella kasvoihin kiinni palaneita hiuksia saadakseen happinaamarin paremmin paikoilleen. Naisen viereen oli polvistunut mies, joka antoi tälle sydänhierontaa. Vaikka nainen jäisi henkiin, räjähdys jättäisi pysyvät jäljet hänen kasvoihinsa. Emma mietti omaa kohtaloaan. Harvinaisen sairauden takia hänellä ei ollut lainkaan ihokarvoja. Hän saattoi kuitenkin salata sairautensa muilta käyttämällä peruukkia. Palovamma kasvoissa oli huomattavasti pahempi juttu.

Hänen ympärillään poliisit olivat ryhtyneet rutiinitoiimiin. Räjähdyspaikka oli eristetty muovinauhoilla, ja eristettyä aluetta oltiin paraikaa laajentamassa.

Emman puhelin soi. Näytössä luki *Anita Grøn vold, news.no*.

”Missä olet?”

Emma kuuli, että pomo oli nauttinut alkoholia, ja erotti yhä jatkuvaa juhlintaa puhelun taustalta.

”Rådhuskaialla”, hän vastasi. ”Olin tullut tänne katsomaan ilotulitusta”, hän lisäsi vielä.

Hän kertoi näkemistään kuolonuhreista ja loukkaantuneista sekä naisesta, joka oli pelastettu vedestä.

”Oletko ottanut kuvia?”

”En vielä.”

”Me tarvitsemme kuvia”, Anita sanoi. ”Tekstin ei tarvitse olla pitkä, mutta kuvia pitää olla ehdottomasti. Aloita terroriepäilyllä. Uhreilla ja vahinkojen laajuudella. Hälytän Henrik Wollanin ja pari muuta auttamaan raportoinnissa riippumatta siitä, kuinka juovuksissa he ovat.”

”Ajattelin yhdistää räjähdysten lähtölaskentaan”, Emma sanoi.

Anita ei ymmärtänyt, mitä hän tarkoitti.

”Valittu ajankohta”, Emma selitti. ”Tasan kello kaksitoista. Lähtölaskenta puoleenyöhön ja vuoden vaihtumiseen.”

Seurasi lyhyt hiljaisuus.

”Et siis usko, että kyse on vain sattumasta?”

”En.”

”Olipa tämä jäljittelyrikos tai ei, et saa poliisilta vahvistusta tai tyrmyystä teoriallesi tänä yönä. Keskity ennen kaikkea kuviin ja vahinkojen laajuuteen.”

Emma huokaisi äänettömästi.

”Okei.”

”Ja tee huomenna juttu Blixistä ja siitä naisesta, jonka hän pelasti. Selvitä naisen henkilöllisyys ja vointi.”

Emma lopetti puhelun ja lähti liikkeelle puhelin kameramoodissa. Hän sai kuviin pelastushenkilökuntaa ja eristysnauhaa, jota vedettiin esiin rullasta, vilkkuvia valoja, verisiä uhreja ja aseistettuja poliiseja. Hän mietti, pitäisikö hänen soittaa Kasperille tai Irenelle ihan vain kertoakseen olevansa kunnossa, mutta tyytyi viestittämään siskolleen, että kaikki OK. Sisko voisi välittää viestin eteenpäin.

Emma näki taas Blixin. Mies istui vilttiin kääriytyneenä poliisiautossa, jonka ovi oli auki. Hänen päänsä höyrysi.

19 vuotta sitten Blix oli pelastanut Emmen hengen tapauksessa, jonka tiedotusvälineet nimesivät Teisenin tragediaksi. Hänellä ei ollut ollut vaihtoehtoja – hänen oli pakko ampua Emmen isä ennen kuin tämä ampuisi Emmen. Vain minuutteja aiemmin isä oli jättänyt Emmen äidin kuolleen keittiöön keskelle verilamikkaa.

Emmalle Blixin rooli selvisi vasta kun heidän tiensä yhtyivät jälleen lähtölaskentamurhien myötä. Blix piti ikään kuin suojelevaa kättään Emmen yllä ja syötti tälle tietoja, joita ei jakanut muille toimittajille. Mutta Emma ei arvostanut miestä siksi, vaan koska hänestä tuntui, että tämä välitti aidosti. Psykologin kanssa käydyissä keskusteluissa oli käynyt ilmi, että hän piti miestä eräänlaisena isähahmona.

Emma meni lähemmäs. Blixin huulet sinersivät ja hänen kasvonsa näyttivät kalpeilta. Toinen käsi oli verisessä siteessä. Emma nappasi kuvan miehen huomaamatta ja jatkoi matkaansa tämän ohi. Ireneltä tuli vastaus, mutta Emma pyyhkäisi sen pois näytöltä luettavaksi joskus myöhemmin. Kasper ei ollut viestittänyt eikä soittanut kysyäkseen, oliko hän yhtenä kappaleena.

Vahinkojen laajuus oli hahmotettavissa helpommin nyt kun

väki oli alkanut harventua varsinaiselta räjähdyspaikalta. Emman katse hakeutui maassa olevaan noin metrin levyiseen mustaan kuoppaan. Hän nosti kännykkäkameran eteensä ja jatkoi räpsimistä zoomaten selällään makaavaan uhriin. Miehellä oli korkeakauluksinen harmaa takki, joka oli osittain mustunut ja veren tahraama. Hänellä oli mustat housut ja käsineet. Myös kengät olivat mustat. Nahkakengät, samanlaiset kuin...

Emma siirtyi pari askelta lähemmäs kiertäen toiselle puolelle. Kuuli jonkun huutavan nimeään, muttei kääntynyt katsomaan, kuka siellä oli. Hän näki ainoastaan maassa makaavan miehen, mutta ei suostunut uskomaan näkemäänsä. Se ei ollut Kasper. Se ei yksinkertaisesti voinut olla Kasper.

”Et voi olla täällä nyt”, sanoi ääni, joka oli huutanut häntä muutaman metrin päästä, nyt aivan hänen selkensä takaa. ”Sinun on siirryttävä eristysnauhojen taakse, Emma, missä kaikki muutkin ovat.”

Emma ei kuitenkaan kuullut vaan käveli yhä lähemmäs miestä, joka tuijotti kohti taivasta. Kohti raketteja ja tähtiä. Miehen vatsassa ammotti iso haava, ja maa oli tummana verestä.

Ei, Emma kuiskasi hiljaa. Tämä ei saa...

Hän pudisteli päätään ja haukkoi henkeään. Hän tunsu kosketuksen mutta ei havainnoinut, kuka hänen käsivarteensa tarttui. Hän ei pystynyt tekemään muuta kuin tuijottamaan mustia kiharoita lumihangella. Sängen peittämiä kasvoja. Silmäluomia, joiden hän toivoi räpsähtävän mutta jotka pysyivät aina vain yhtä liikkumattomina. Yhtä kuolleina.

Blix oli kuvitellut tietävänsä, miltä paleleminen tuntui. Nuorena hän oli yhteen aikaan uinut meressä joka aamu. Riippumatta siitä, oliko syksy vai kevät, kesä vai talvi. Hän asui silloin Bygdøyssä, mistä oli lyhyt matka sekä Hukin että Paradisbuktan uimarannoille. Gard Fosse, nykyinen komisario, oli toisinaan tehnyt hänelle seuraa. He olivat juosseet veteen kiljuen ja puuskuttaen ja palanneet noin kuuden sekunnin päästä kiireesti takaisin rantaan kuivan pyyhkeen, lämpimien vaatteiden ja mahdollisesti kahvitermoksen luokse.

Kaaos ja tiesulut Oslon keskustassa olivat hidastaneet matkaa poliisitalolle. Alhaalla pukuhuoneissa oli vallinnut melkoinen kuhina. Apuun kutsutut varapäivystäjät valmistautuivat työvoroonsa. Aseita ladattiin ja poliisiradiot räätisivät.

Blix oli kiskonut märät vaatteet yltään, sulkeutunut pesuhuoneeseen ja seissyt lämpimän suihkun alla, kunnes tiesi varmasti sulaneensa.

Haava hänen kädessään ei ollut kovin paha, ja hän oli onnistunut sitomaan sen itse mutta päätti kuitenkin jäädä poliisitaloon.

Kovic puolestaan oli yhä keskustassa Rådhuskaialla. Blix soitti hänelle ja tiedusteli, miten siellä sujui.

”Me yritämme puhuttaa silminnäkijöitä”, hän vastasi. ”Yksikään heistä ei ole vielä toistaiseksi ollut selvin päin, eikä kukaan havainnut etukäteen minkäänlaisia merkkejä räjähdyksestä. Toivottavasti valvontakamerakuvat kertovat vähän enemmän.”

Blix nyökäytti päätään. Kamerat eivät valehdelleet eivätkä olleet alttiina ulkoisille häiriötekijöille. Keskusta oli täynnä niitä.

”Moni kuvasi myös kännykällä”, hän kommentoi ja lysähti työpöytänsä ääreen. ”Täytyy kehottaa ihmisiä lähettämään kuvansa ja videonsa meille.”

”Olemme saaneet jo muutamia”, Kovic sanoi. ”Niiden läpikäymisessä tulee olemaan hirveä homma niin kauan kuin ei tiedetä, mitä etsitään.”

”Tiedetäänkö räjähdyksestä yhtään enempää?” Blix kysyi.

Linja rätisi hieman.

”Pommi oli pantu roskapönttöön”, Kovic vastasi.

”Roskapönttöön? Siis – pönttöön?”

”Niin, tai... roskalaatikkoon tai miksikä niitä vihreitä, noin metrin korkuisia pömpeleitä sanotaan. Onko niillä joku nimi?”

”Roska-astia.”

”No tietysti. Roska-astia.”

Blix oli saanut tietokoneensa hereille ja klikkasi auki *VG:n* verkkosivut. Kuvia Rådhuskaialta oli runsaasti, ja niiden lisäksi muutamia silminnäkijälausuntoja. ”Verta oli joka paikassa.”
”– Pelkona terrori-isku.”

”Pommiryhmän mukaan räjähteen teho oli noin 70 millibaa-ria”, Kovic jatkoi.

”Onko se paljon vai vähän?”

”Ei riittävästi rikkomaan ikkunoita tai vahingoittamaan ympärillä olevia rakennuksia”, Kovic selitti. ”Mutta riittävästi aiheuttamaan hengenvaarallisia vammoja niille, jotka seisoivat lähimpänä.”

”Aivan”, Blix sanoi.

”On yksi juttu, joka sinun on hyvä tietää jo nyt”, Kovic jatkoi.
”No?”

Kovic empi ja sanoi sitten:

”Ketään uhreista ei ole vielä tunnistettu virallisesti, mutta Emmen poikaystävä on menehtyneiden joukossa.”

Blix vaihtoi puhelimen toiselle korvalle.

”Emma oli mennyt eristetylle alueelle”, Kovic jatkoi. ”Seisoin hänen vieressään, kun hän tunnisti miehen. Kasper Bjerringbo. Tanskalainen toimittaja.”

”Tiedän hänet”, Blix kommentoi ja nielaisi. ”Hyvä tyyppi.”

”Emmen mukaan hänen ei olisi pitänyt olla siellä.”

Blix näki Emmen sielunsa silmin.

”Miten Emma voi?” hän kysyi.

”Niin no, mitä tuohon sanoisi. Luulen, että hän on shokissa. Hän vain seiso ja tuijotti. Ei itkenyt. En raaskinut hätistää häntä pois, kun ensihoitajat tulivat hakemaan miestä.”

Blix olisi halunnut olla nyt Emmen luona. Jutella tämän kanssa. Ei sillä, että hän olisi osannut sanoa mitään järkevää, mutta hän olisi silti halunnut nähdä Emmen.

”Onko Emmen kanssa joku?” hän kysyi.

”Luulisin, että on.”

”Voitko varmistaa?” Blix pyysi.

”Juu, voin.”

Seurasi hiljaisuus.

Joku kollega käveli ohi Blixin selän takaa. Blix suoristautui ja selvitti kurkkuaan.

”Miten se nainen voi, jonka me nostimme vedestä?”

”Olin yhteydessä sairaalaan kymmenen minuuttia sitten”, Kovic sanoi ja huokaisi. ”Sieltä ei edelleenkään annettu tarkempaa tietoa.”

”Tiedetäänkö naisen henkilöllisyys?”

”Tiedetään. Hetki.”

Blix kuuli Kovicin selaavan lehtiötään. ”Hänellä oli pankki-kortti takintaskussa.”

Kului vielä muutama sekunti. Sitten Kovic sanoi:

”Ruth-Kristine Smeplass.”

Blixin suu avautui.

”Mitä sanoit?” hän kysyi.

Kovic toisti nimen. Blix hieraisi päälakeaan.

”Mikä on?” Kovic kysyi. ”Tunnetko sinä hänet?”

”Etkö sinä tunne?”

”Öö... en?”

Blix ajatteli pitkiä kiharoita. Aina vähän vihaista katsetta. Kaikkia niitä tunteja, jotka hän oli tuijottanut naisen silmiin yritäessään päästä totuuden jäljille.

”Ruth-Kristine Smeplass on Patrician äiti”, hän sanoi. ”Tytön, joka on ollut kateissa vuodesta 2009.”

”Paska”, Kovic sanoi.

Patrician katoaminen kuului niihin tapauksiin, joihin Blix oli uhrannut eniten aikaa työskennellessään rikostutkijana. Niihin, joihin hän oli palannut useimmin siltä varalta, että löytäisi materiaalista jotain, mikä oli kenties jäänyt huomaamatta.

Ensin Kasper. Sitten Ruth-Kristine.

Kaksi hänen tietämäänsä ihmistä oli joutunut saman räjähdysen uhriksi.

Herrajumala.

Taustalla käynnistyi sireeni.

”Oletko tulossa pian?” hän kysyi.

”En tiedä”, Kovic vastasi. ”Täällä on yhä jonkin verran porukkaa.”

”Selvä”, Blix sanoi. ”Katso, että Emmasta pidetään huolta. Nähdään jossain vaiheessa.”

Uusi vuosi oli ehtinyt vanheta kolmen tunnin ja kuuden minuutin verran, kun Gard Fosse astui ulos työhuoneestaan mustassa puvussa ja valkoisessa kauluspaidassa, jonka ylin nappi oli auki.

”Iso neuvotteluhuone”, hän sanoi ja osoitti yläkertaan.

Kovic oli juuri saapunut poliisitaloon.

”Minun pitäisi ensin syödä vähän jotain”, hän mutisi ja laski lehtiön ja kuulakärkikynän kädestään työpöydälle.

Blix työnsi tuoliaan taaksepäin. Hän oli yrittänyt soittaa Emmalle monta kertaa ja lähettänyt useita viestejä saamatta vastausta.

He kävelivät Fossen perässä portaat ylös. Neuvotteluhuoneessa paikat täyttyivät nopeasti. Eri yksiköiden ja osastojen johtajat valtasivat pöydän pään, minkä lisäksi palaveriin oli saapunut kourallinen keskeisessä roolissa olevia rikostutkijoita, muutama Blixille tuttu mies ja nainen keskusrikospoliisista, pari tyyppiä turvallisuuspalvelusta sekä useita tuntemattomia kasvoja. Moni oli yhä juhla-asussa. Joillakin oli vaikeuksia pitää katseensa vakaana ja silmät auki.

Blix ja Kovic löysivät kumpikin tuolin itselleen. Samassa ovi avautui huoneen vastakkaisessa päädyssä, ja sisään purjehti poliisipäällikkö mukanaan viestintäasiantuntija sekä toinen mies yllään smokkipaita, josta oli kääritty hihat.

”Tervetuloa”, poliisipäällikkö sanoi ja istuutui. ”Eiköhän aloiteta.”

Hän antoi nyökkäämällä puheenvuoron smokkipaitaiselle miehelle.

”Minun nimeni on Raymond Rafto”, mies esittäytyi. ”Olen suojelupoliisin päällikkö ja vastaan tämän tapauksen tutkinnasta.”

Hän silmäili muita pöydän ääressä istuvia tärkeän näköisenä ja jatkoi:

”Kahdeltatoista yöllä Rådhuskaialla laukesi räjähdde, joka oli asennettu jäteastiaan. Uhrien suhteen tilanne on se, että neljä henkilöä on kuollut, kaksi miestä ja kaksi naista, ja lisäksi yksi nainen on loukkaantunut hengenvaarallisesti. Muita vakavasti loukkaantuneita on viimeisimmän tiedon mukaan kaksitoista ja lievemmin loukkaantuneita puolestaan seitsemäntoista. Yhdenkään kuolonuhrin henkilöllisyyttä ei ole vahvistettu. Mikään ei viittaa siihen, että uhrin eivät olisi valikoituneet sattumanvaraisesti.”

Blixin olisi tehnyt mieli keskeyttää ja kertoa omat tietonsa Kasperista ja Ruth-Kristinestä, mutta hän pysyi vaiti.

Rafto jatkoi:

”Mikään taho tai järjestö ei ole ilmoittanut olevansa vastuussa iskusta, eikä meillä ole konkreettisia, etukäteen haarukoituja ehdokkaita. Muutama valvonnan alla oleva henkilö on osoittanut jonkinlaista aktiivisuutta joulunpyhinä, ja heidän toimintaansa kartoitetaan paraikaa. Teemme myös tiivistä yhteistyötä muiden valtioiden tiedustelupalvelujen kanssa, mutta kukaan ei ole raportoinut konkreettisista uhista. Joka tapauksessa uusien iskujen todennäköisyys arvioidaan suureksi ihan vain siksi, että terrori-iskut toteutetaan usein sarjoissa. Tätä taustaa vasten maamme uhkatason arvioidaan kohonneen kohtalaiseksi.”

Hän työnsi paperin sivuun ja kääntyi operatiivisen toiminnan yksikön johtajan Fred Malmbergin puoleen.

”Mikä tämänhetkinen status on kentällä?” hän kysyi.

”Rådhuskaian alue on eristetty”, Malmberg raportoi. ”Kaikki loukkaantuneet on toimitettu sairaalaan. Paikan päällä on oikeuslääkäri, joka tutkii menehtyneet alustavasti ennen ruumiinavausta. Myös tekniikka on paikalla pommiryhmän pääasiantuntijan kanssa. Kaikkiin keskeisiin kollektiivisiin solmukohtiin on lähetetty partioita sekä rauhoittamaan että valvomaan tilannetta, ja puolustusvoimilta on tulossa räjähdeseasiantuntemusapua.”

Suojelupoliisin päällikkö nyökkäsi ja antoi katseensa vaeltaa eteenpäin.

”Taktinen tutkinta?”

Rikostutkintaosaston johtaja kohensi asentoaan.

”Lievimmin loukkaantuneita on kuultu”, hän sanoi, ”mutta se ei ole auttanut meitä eteenpäin. Lisäksi monet alueella olleet eivät saaneet minkäänlaisia vammoja, ainakaan fyysisiä, mutta kellään heistä ei ole ollut antaa tietoa, joka olisi olennaista meidän kannaltamme.”

Mies selvitti kurkkuaan ja jatkoi paasaavalla äänellä:

”Olemme saaneet useita havaintoja oletetusti muslimitaustaisista mieshenkilöistä, mutta toistaiseksi ne ovat tuntuneet pohjautuvan ennakkoluuloihin eivätkä epäilyttävään käytökseen. Meidän omat kameramme kattavat osan alueesta, ja olemme alkaneet käydä materiaalia läpi ja ryhtyneet keräämään sitä myös muualta. Räjähdeseainalyysin tulosten arvioidaan valmistuvan aamupäivän aikana.”

”Entä pommin ulkomuoto ja laukaisumekanismi?” Rafto kysyi.

”Niistäkin pitäisi olla luvassa tietoa lähitunteina. Joitakin pommin osia on löydetty ja otettu talteen, minkä lisäksi sukeltajat etsivät niitä myös vedestä, koska räjäytetty jäteastia sijaitsi aivan laiturin reunalla.”

Rafto vilkaisi kelloaan.